

Бараннік В. О.
канд. екон. наук, доцент
провідний науковий співробітник
Національного інституту стратегічних досліджень,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0002-7261-7344;

Коцко Т. А.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-0111-0784

КОТИРУВАННЯ АКЦІЙ ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУЧАСНОЇ КОМПАНІЇ: ІНТЕГРАЛЬНА ДИНАМІКА

У представленому матеріалі продовжено попередні дослідження щодо оцінки впливу різних складових розвитку на одну із основних характеристик сучасної компанії, а саме – котирування її акцій на біржах [1, 2].

І традиційно розпочнемо зі згадки влучного зауваження Джона О'Саллівана (John O'Sullivan – Senior business writer) [3]: «На щоденні зміни курсу акцій компанії більше впливають примхи інвесторів або зміни дисконтних ставок, ніж економічні показники ефективності реального бізнесу. Однак з часом успіх бізнесу все рівно буде відображатись в цінових показниках». У даній роботі ми хочемо дослідити саме динаміку успіху бізнесу (час існування компанії, її шлях до успіху й подальше утримання завойованих позицій) зробивши спробу встановити інтегральні критерії «успіху бізнесу».

Цього разу ми розглянемо зміни цін акцій провідних ІТ-компаній («великої сімки»: Microsoft, Apple, Alphabet (GOOGL), Amazon, Nvidia, Meta, Tesla – див. рис. 1-7) за останні 5 років (2021- 2025 рр.) та проаналізуємо основні інтегральні показники розвитку цих компаній, які аналітики саме і розглядають як «успіх бізнесу».

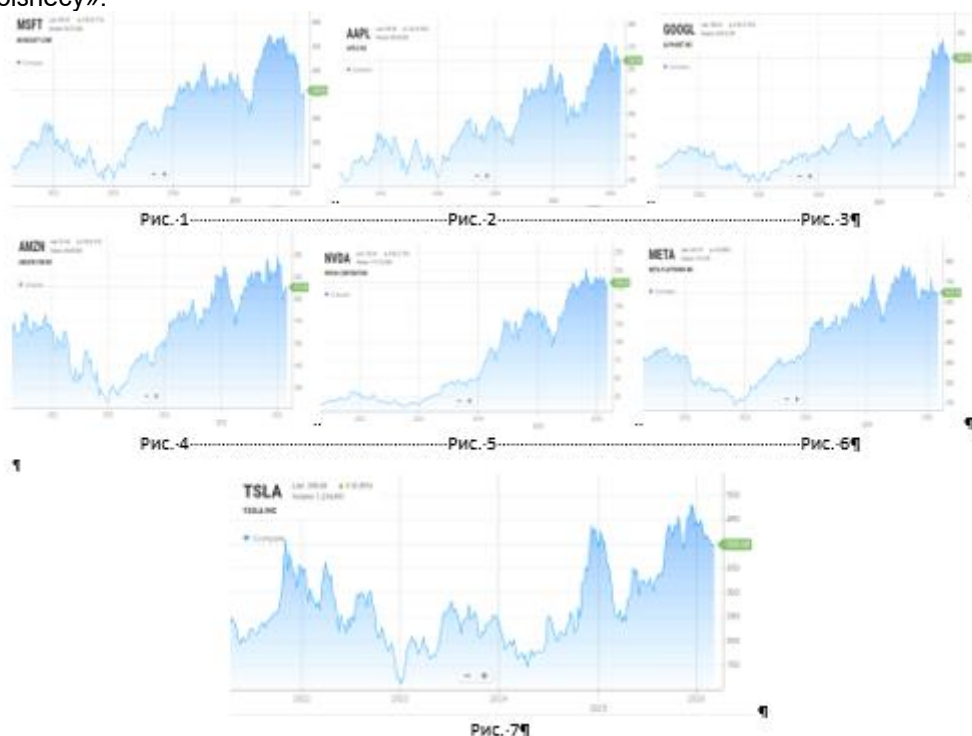

Рисунок 1. Зміни цін акцій провідних ІТ-компаній, 2021-2025 роки

Як ми бачимо, компанії мали дуже динамічну історію IPO (з неодноразовими злетами та падіннями, але загальним трендовим напрямом розвитку вгору) і тим більше актуальним виглядає питання, а хто ж за цей період часу був кращим (ефективнішим)?

Аналітики розглядають та розраховують декілька інтегральних показників «успіху бізнесу» серед яких ми наведемо (Таблиця 1): ринкова капіталізація компаній станом на кінець березня 2026 р.; рівень

річних прибутків в період 2021-2025 років та інтегрально за усі 5 років; CEO компанії та їх місце в рейтингу The World's Most Influential CEOs And Business Executives Of 2024 [4]; інтегральний показник, відсоток зростання та місце в рейтингу BCG Value Creators Reports (рейтинг провідних компаній що створюють цінність) [5].

Таблиця 1 – Показники розвитку провідних компаній ІТ-сектору за період 2021-2025 рр.

№	Компанії	Ринкова капіталізація на березень 2026 р, млрд. \$	Прибутки						CEO і місце в рейтингу 2024 р.	Рейтинг BCG 2025 (2021-2025)
			2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025		
1	NVIDIA	4,451 (1)	10,18	4,44	34,08	84,27	116,52	249,49	Gen-Hsun Huang (233)	2 644,5 (+87,0%) - 1
2	APPLE	3,759 (2)	119,57	116,12	119,69	125,68	141,07	622,13	Tim Cook (6)	3 336,9 (28,6%) - 26
3	ALFABET (GOOGL)	3,667 (3)	91,08	71,69	86,03	120,08	159,56	528,44	Sundar Pichai (14)	1 460,3 (23,2%) - 39
4	Microsoft	2,986 (4)	79,68	82,59	101,21	113,61	146,54	523,63	Satyc Nadebla (5)	2 790,6 (22,8%) - 41
5	AMAZON	2,249 (5)	нд	71,02	40,74	- 3,57	39,96			
6	META	1,614 (8)	46,75	29,14	47,87	71,38	87,1	282,24	Mark Zuckerberg (25)	1 460,3 (23,4%) - 37
7	Tesla	1,482 (10)	6,71	13,91	10,13	9,58	5,62	45,95	Elon Reeve Musk (62)	833,6 (70,6%) - 2

Джерело: [6]

Аналізуючи отримані інтегральні показники розвитку компаній зазначимо, що визначити одноосібно лідера розвитку майже неможливо: якщо в даний час найбільш вартісною є компанія NVIDIA, то за сумою прибутків за 2021-2025 рр. вона суттєво поступається лідерам (APPLE, ALFABET, Microsoft), а її CEO займає лише 233 місце в рейтингу [4] (методологія глобального рейтингу найкращих генеральних директорів (CEO) журналу CEOWORLD базується переважно на фінансових результатах компанії за весь термін роботи CEO (60% рейтингу); ще 40% рейтингу враховують результати компанії в екологічній, управлінській та соціальній сферах, а також зміну частки компанії на ринку, зміну її ринкової капіталізації й новинну активність CEO та вплив загального бренду компанії), однак, ще в одному рейтингу – рейтинг компаній-творців цінностей BCG [5] (побудований на основі загальної прибутковості для акціонерів за попередній п'ятирічний період (перша цифра в стовпчику «Рейтинг BCG» - в дужках: відношення TSR(2025) до TSR(2021) у відсотках, крім того зауважимо, що з рейтингу виключені компанії штаб-квартири яких знаходяться в Росії, або які мають суттєві російські операції) NVIDIA знову лідер! При цьому зауважимо, що друга компанія рейтингу BCG – Tesla, хоча і суттєво збільшила прибутковість для акціонерів (на 70,6%), за іншими показниками оцінки інтегрального розвитку, суттєво поступається ряду компаній, які ми розглядаємо.

Таким чином, проведене дослідження підкреслює багатоаспектність розвитку компанії, тобто, успішний розвиток компанії може визначатися різними показниками. У цьому плані навіть визначення успішності може стати достатньо суперечливим: інвестори, бізнес, аналітики, суспільство по-різному оцінюють факт успішності розвитку компанії. Але, такі інтегральні показники існують, розробляються і досліджуються. При цьому, і в цій роботі автори намагалися це довести, в основі розрахунку таких інтегральних показників розвитку компаній лежить IPO та похідні від нього.

Список використаних джерел

1. Бараннік В.О., Коцко Т.А. Котирування акцій як критерій ефективності управління розвитком сучасної компанії: суперечливий аспект. *БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*: зб. Тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2024 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. 236 с. (С. 129-130)
2. Бараннік В.О., Коцко Т.А. Котирування акцій як критерій ефективності управління розвитком сучасної компанії: політичний аспект. *БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*: зб. Тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 24 квіт. 2025 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2025. 248 с. (С. 160-162)
3. John O'Sullivan. *The Economist* December, 6th, 2022. URL: <https://www.economist.com/newsletters/thebottom-line/preview> (the date of application: 23.03.2024).
4. The World's Most Influential CEOs And Business Executives Of 2024. URL: <https://ceoworld.biz/2024/01/13/the-worlds-most-influential-ceos-and-business-executives-of-2024/> (the date of application: 23.03.2024).
5. BCG Value Creators Reports: The Collection URL: <https://www.bcg.com/publications/collections/value-creators-report> (the date of application: 23.03.2024).
6. CompaniesMarketCap. Largest Companies by Marketcap. URL: <https://companiesmarketcap.com/> (the date of application: 23.03.2026).